

Janisch Attila
Az ősbűn – avagy az aljasság fokozatai
2015. márc. 13.

<http://magyarnarancs.hu/publicisztika/az-osbun-avagy-az-aljassag-fokozatai-94130>

A magyar társadalom és elsősorban a rendszerváltó politikai elit ősbűne a feltáratlan múlt. Későbbi csalók, hazugok, politikai és gazdasági kalandorok, gátlástalan haszonszerzők, rablók – élhetnek és lapíthatnak így a múltjuk árnyékában. És minthogy semmi nem lett tisztázva, minden állítás lehet igaz, de cáfolható rágalomként is. Ezzel a bizonytalan (mert bizonytalanságban tartott) kettősséggel fokozva tovább a teljes társadalmi szétrohadást, a mindenre kiterjedő relativizmust.

Amíg nem jön egy olyan, valóban új politikai elit, amely a múlt felvállalására és a közelmúlt eseményeinek feltárására, nyilvánossá tételére kötelezi az érintetteket – értsd: a gazdasági és politikai élet meghatározó karaktereit –, és amíg nem lesz igazi elszámoltatás, törvényes kivizsgálás, semmilyen vélt előjognak nem kedvező igazságszolgáltatás a bármikori kormányon lévők által elkövetett gazdasági és emberjogi bűncselekményekre vonatkozóan, addig teljesen fölösleges bármiféle valódi váltásról, változásról álmodozni, ebben reménykedni. Amíg lesz valaki – és úgy tűnik, mindig volt/van/lesz –, akár egyetlen személy, akinek személyes érdeke felül tudja írni a fentiekben említett közérdeket, addig a magyar társadalom szétesése, rohadása, a politikai elit végletes és végzetes lezüllése megállíthatatlan.

A hatalmas történelmi maszatolások, rágalmazások, ferdítések és hazugságok közepette nem árt – legalább önmagunk számára – végiggondolni az aljasság fokozatait, legalábbis ami a III/III-as beszerzésekre és besúgásokra vonatkozik, mert ennek hiányában és a feltáratlanság következtében látszólag minden könnyen és gyorsan (akár a

nyilvánvaló manipuláció szándékával is) egy szintre hozható.

Valójában azonban – legalábbis szerintem – vannak jól megkülönböztethető magatartásformák, viselkedésminták, amelyek a beszerzés teljes elutasításától a társaikat, ellenfeleiket, riválisaikat a leggátlástalanabbul, mondhatni élvezettel, kéjjel feljelentők, besúgók között különbséget tesznek. Alább egy saját tipológiát kíséreltem meg összeállítani a teljesen ártatlantól a legaljasabbig. A fokozatok persze tovább finomíthatók. De azt hiszem, a lényeges eltérések így is érzékelhetők. Mindenki el tudja helyezni a listán azokat, akiről tud, hogy jelentettek, vagy akiknek jelentései már nyilvánosságra lettek hozva.

A tisztázatlanságnak ugyanis fontos része (és értelme) az is, hogy – sok esetben szándékosan, hatalmi, politikai manipuláció eszközeként és annak céljából – egyetlen „a III/III-as besúgó” kategóriába van/lesz besorolva mindenki, a valódi körülmények és magatartásformák további árnyalása nélkül.

Valójában pedig:

1. Megkísérlik a beszerzését, de az illető teljes egészében ellenáll. Sőt a kísérletet nyilvánossá is teszi – mindezzel a maximális személyes kockázatot vállalva.
2. Enged a beszerzést célzó és eredményező nyomásnak, zsarolásnak, de minden érintettet, akiről jelentenie kell, előre értesít a megváltozott helyzetről, adott esetben az érintettekkel egyeztetett jelentéseket ír, olyanokat, amelyekben semmilyen lényeges, a jelentett ellen fordítható adat, esemény, közlés nem szerepel.
3. Enged a beszerzési nyomásnak, nem értesíti azokat, akiről jelenteni kell, de a jelentései semmilyen lényeges momentumot nem tartalmaznak a besúgottra vonatkozóan, csak lényegtelen, a besúgott ellen a hatalom részéről nem felhasználható adatokat szolgáltatók.
4. Enged a beszerzési nyomásnak, nem értesíti az érintetteket, a besúgási kötelezettségnek eleget téve pontos adatokat közöl a besúgottokról, nem téve különbséget a besúgott számára veszélyes, mert ellene fordítható, illetve lényegtelen események, történések között.
5. Enged a beszerzési nyomásnak. A besúgottat innentől kezdve fokozott figyelemben részesíti, a besúgásokat pontosító és azok szorgalmas gyakoriságát lehetővé tevő személyes kapcsolatait még szorosabbra fűzi a

megfigyelt személlyel. A jelentésekben nem tesz különbséget lényeges (a besúgottat veszélyeztető) és lényegtelen (a hatalom számára érdektelen) információk között.

6. Enged a szervezési kényszernek. Mindenben úgy tesz, mint az 5. pontban említett személy (szorosabb kapcsolat, szorgalmas jelentések, nincs különbségtétel lényeges és lényegtelen infók között), azonban a jelentéseit kifejezett rosszindulat vezérli egyes besúgottakat illetően. A lényegtelen eseményeket is hangsúlyossá, lényegessé teszi, a jelentéseit saját, személyes megjegyzéseivel tűzdeli, amelyek mind segítik a hatalmat, hogy a besúgóttról adott információkat a lehető legerőszakosabb módon használhassa fel a besúgottal szemben. Mindezt a besúgottal szembeni személyes indulatok, féltékenység, gyűlölet, rosszakarat vezérli.

7. Önmaga jelentkezik besúgónak, elsősorban azért, hogy a besúgásaival ellehetetlenítse, tönkretegyje, a hatalom kiszolgáltatottaivá tegye a saját személyes riválisait, ellenfeleit. A besúgást a személyes rosszindulat vezérli, a valódi tényeket meghamisítja, hogy a besúgottaknak minél nagyobb kárt okozzon. A besúgásainak köszönhetően ő maga mind feljebb jut a társadalmi ranglétrán.

A fentiekkel természetesen nem azt kívánom sugallni, hogy a szervezést teljesen elutasító, és a szervezésnek a legenyhébb fokozaton is engedő között ne lenne domináns különbség, de az sem szerencsés, ha minden érintett egyforma súllyal lenne megbélyegzett.

Mindemellett a politikai közéletben való részvétel csak a teljes mentesség esetén elfogadható. Hiszen ne kerülhessen mások feletti döntési helyzetbe olyan személy, aki bármilyen – akár még meg is érthető – okoknak engedve és nem kifejezetten aljas módon a saját személyes érdekeit valaha is fontosabbnak tartotta, mint a mások elárulására tett szervezési kísérlet teljes, önmagára nézve kockázatos elutasítását.

Személyesen mindig tartózkodtam, hogy könnyen és gyorsan törjek pálcát mások fölött, akik ilyen-olyan módon besúgóvá, szervezetté lettek. Erre két indokom van:

1. Amíg nem látom át az adott esetet és az adott személyt érintő teljes szituációt, addig csak önkényesen lehetséges bármilyen ítéletet mondani. Ekképpen pedig könnyen és gyorsan válhatunk magunk is – akár akaratlanul – a nem megalapozott rágalom, vádak terjesztőivé.

2. Minthogy a sorsom soha nem állított e próbatétel elé, így nem is lehetek biztos abban, hogy magam miképpen döntöttem volna abban a helyzetben, amelyben mások elbuktak, így vagy úgy gyengének bizonyultak. Természetesen könnyű azt mondani, hogy vasbeton jellem vagyok/voltam, aki sohasem volt/lesz megtörhető. Azonban ez az állítás csak akkor nyerhetne százszázalékos bizonyosságot, ha valóban kiálltam volna a próbát. A fentiek hiányában az eseményre éhes közvéleménynek két lehetősége marad:

1. A gyors és felszínes ítélkezés (általában persze épp azok nem törnek gyorsan pálcát, nem azok ítélkeznek könnyed és megfellebbezhetetlen magabiztossággal mások fölött, akik maguk ki is állták a próbát, talán annak bizonyítékaként is, hogy aki jellemes, az minden helyzetben jellemes).

2. A személyes törekvés a mindenkori megítélés objektivitására.

Márpedig ez így lesz/marad, ameddig a magyar társadalom nem jut el a felnőttégnékre arra a szintjére, amelyben mindannyiunk számára nyilvánvaló lesz, hogy a tisztázatlan, feltáratlan múltra építkezve a legkevésbé sem lehet meglepő, ha még a múltnál is mocskosabb jelenben találjuk magunkat.